

EDİTÖRDEN

İdrak'in saygıdeğer okurları merhaba,

Dördüncü sayımız Aralık 2022 ile tekrar karşınızdayız. Yoğun bir dönemin ardından yeni bir sayımız daha okurlarıyla buluşuyor. Bu sayıda daha önce olduğu gibi ilgililerinin istifade edeceğini umduğumuz nitelikli çalışmalara yer verdik. Derginin yayımlanma süreci dergi ekibi açısından hayli yoğun geçti. Fakat ekibimiz, çalışma disiplini ile bu yoğun sürecin üstesinden gelmeyi başardı. Nitelikli çalışmalar yayımlama isteğimizi gerçekleştirmenin huzurunu yaşamaktayız. Bu sayı, önceki üç sayı ile kıyaslanınca daha fazla sayıda çalışmayı içermektedir. Bu durumu dergiye gösterilen ilginin artarak devam ettiği şeklinde yorumlamayı tercih ediyoruz. Dileğimiz, yakaladığımız bu ivmenin bir süreklilik içinde devam etmesidir. Bununla birlikte bazı yazarlarımızın makalelerini hakem raporları doğrultusunda yayımlamamız mümkün olamadı. Zira hakem süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bizim için çok önemliydi. Fakat yine de dergimize gösterdikleri ilgi nedeniyle kendilerine teşekkür ederiz. Bazı dizinlerde taranmaya başladık, bu sayının yayımlanmasının hemen ardından başka önemli dizinlere de başvurmak niyetindeyiz. Umarız olumlu ve öğretici bir süreç yaşanır. Nitelikli dizinlerde taranmak *idrak*'in daima en temel hedeflerinden biri olacaktır.

Aralık 2022 sayısı dokuz araştırma makalesi, üç kitap kritiği ve bir sempozyum değerlendirmesinden oluşmaktadır. Bu çalışmalara dair kısa bilgiler vermek isterim. Bu sayının ilk makalesi Nadir Karakuş'a aittir. **“Haçlı Seferlerinde Kürk ve Kürk Ticareti”** başlığını taşıyan makale, başlığından anlaşılacağı üzere oldukça spesifik bir konuya değinmektedir. Yazar, özellikle 1095-1291 yılları arasında gerçekleşen Haçlı seferlerinin, dini bir motivasyondan daha çok menfaat temelli gerçekleştiğini, bu durumun zengin tüccarlar ortaya çıkardığını söylemektedir. Kuzeyin en önemli iki kârlı sektöründen birisi olan kürk ticareti de bu süreçte yeniden canlanmış, Haçlılar da

bu sektöre ilgilerini göstermişlerdir. Yazar bu ilginç süreci mercek altına almaktadır.

Bu sayının ikinci makalesi Ercüment Yıldırım'ın "**Eski Mısır'da Erdem Ahlakının İnanç Sistemine Yansıması: Maat Anlayışı**" başlıklı çalışmasıdır. Makalede, Eski Mısır'da insanların birbirleri ile etkileşimlerinde ve tanrılarla olan ilişkilerinde belirleyici olan ve inananlara erdemli bir yaşantının yolunu gösterdiği düşünülen *Maat* anlayışına değinilmektedir. Yazar ayrıca, Eski Mısır'da inancın sosyal yaşamdaki yönünü belirleyen *Maat* anlayışının erdem ahlakı tarafından nasıl biçimlendirildiğini, günümüze ulaşmış olan metinler üzerinden açıklamayı denemektedir.

"**Ruh Çağırma Ritüelinin Kur'an Ayetleri Bağlamında Tartışılması**" başlığını taşıyan üçüncü makale Mustafa Tunçer'e aittir. Yazar, ruh çağırma ismiyle düzenlenen oturumlarda geldiği söylenen ruhların, insanların gelecekle alakalı veya merak edilen sorularını cevaplandığı yönündeki iddiaların Kur'an ayetleri çerçevesinde anlamsız olduğunu ortaya koymaktadır. Zira ona göre Kur'an'dan çıkarılabilecek sonuç ruhların ölüm anından itibaren dünya ile bağlantısının tümünden kesileceği ve ruhların kıyametin kopmasına kadar kabir/berzah âleminde saklı tutulacağıdır. Bu çalışmanın oldukça ilgi çekici bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir.

Hasan Korkmaz'ın yazarı olduğu dördüncü makale "**Fer'î Kaide Bağlamında Fahreddin Râzî'nin Zihnî Varlık Anlayışı**" başlığını taşımaktadır. Metin, oldukça derin bir akademik tartışmanın izlerini taşımaktadır. Makalede fer'î kaide özelinde Fahreddin Râzî'nin zihnî varlık anlayışı incelenmektedir. Yazar, Râzî'nin önemli eserlerinden olan *Mebâhis*'te zihnî varlığı kabule ve *Mülâhhas*'ta zihnî varlığı inkârı götüren fer'î kaide anlayışını, söz konusu eserlerin yazılış gayelerinden hareketle okumayı teklif etmektedir. Makalede, fer'î kaideye yönelik yaklaşımın, zihnî varlığın kabulü ve inkârında nasıl bir role sahip olduğu, itirazların dayandığı ontolojik ve epistemolojik bağlam da dahil edilerek kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

Bu sayıdaki beşinci makale "**Memlükler'in Şii Kesrevan Bölgesine Yönelik Seferleri**" başlığını taşımaktadır. Duran Eski tarafından kaleme alınan makale, Memlükler'in Haçlılar ve Moğollar'ı mağlup

edip Bilâd-ı Şam'ı ele geçirdiği dönemde bölgede henüz tam bir haki-miyet kuramadığı yerler olduğundan bahsetmektedir. Memlûklüler bu yerlerdeki halkın Haçlılar ve Moğollarla iş birliği yapmalarından endişe duymuştur. Bu nedenle, otoritesini sağlamlaştırmak için günümüzde Lübnan Devleti sınırları içinde bulunan Kesrevan dağlarına farklı tarihlerde üç sefer gerçekleştirmiştir. Makale bu seferleri kendine odak noktası yapmaktadır.

Bu sayının altıncı makalesi olan Nurlybek Zhanykulov'un "**Şakarim'in Şiirlerinde Uluhiyet Meselesi (Tanrı'nın Varlığının Delilleri)**" başlıklı makalesi edebiyat ve felsefeyi mezceden bir nitelik taşımaktadır. Yazar, Kazak felsefesinin en önemli isimlerinden olan Şakarim'in (1858-1931) uluhiyet anlayışını, onun Tanrı'nın varlığı ve ispatına yönelik görüşlerini metafor, fabl, hikâye ve diğer sanat örnekleriyle irdelemektedir. Ayrıca Şakarim'in düşüncelerinin temelini İslâm'ın temel kaynaklarının oluşturduğunu, Kur'an ruhunu çok iyi anlayıp onu sade bir dil ile insanlara anlatabilen bir şair ve aynı zamanda büyük bir filozof olduğunu düşünmektedir.

"**Kant'ın Ödev Ahlakının Özgünlüğü Üzerine Bir Eleştiri**" başlıklı makale bu sayının yedinci makalesidir. Yazarı Fatma Rukiye Bayındır, Kant'ın ödev ahlakının kökleri üzerine ilginç bir değerlendirmede bulunmaktadır. Ona göre ödev ahlakı ile Hristiyan ahlakının temel düsturları karşılaştırıldığında iki öğretinin arasındaki benzerlik görmezden gelinemez. Hatta yazar Kant'ın ödev ahlakının Hristiyan ahlakının bir devamı niteliğinde olduğunu göstermeye çalışacağını söyleyerek hayli iddialı bir işe girişmektedir.

Bu sayıdaki sekizinci ve son araştırma makalesi Burhan Baş'ın, "**İbn Haldûn'a Göre Toplumların Karakteristik Özellikleri**" başlığını taşımaktadır. Yazar çalışmada coğrafya ve iklim şartlarının toplumlar üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Bu bağlamda toplumların (Arap, Berberî, Türk, Fars, Kürt ve Slavların) karakteristik özellikleriyle (çalışkan, savaşçı, devletçi vs.) ilgili tespitlerinin gerçekten ne anlama geldiğine açıklık getirmeye çalışmaktadır.

Daha önce ifade edildiği üzere bu sayıda aynı zamanda üç kitap kritiğine yer verdik. Bunlardan birincisi Meryem Karataş'ın, editörlüğünü Recep Kaymakcan'ın yaptığı **Çokkültürlülük Eğitimi, Kültür**

ve Din Eğitimi (İstanbul: DEM Yayınları, 2006) başlıklı kitaba yaptığı değerlendirme; ikincisi Ömer Faruk Yıkar'ın, Kürşad Demirci'ye ait *Nesturi Hristiyanlık ve Antakya Teolojisi* (İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2018) isimli kitabı için kaleme aldığı değerlendirme; üçüncüsü ise Ali Butur'un H. Yunus Apaydın'ın *Fıkıhın Kaynakları* (Ankara: Ay Yayınları, 2021) isimli kitabına yaptığı değerlendirmedir. Son olarak ise bir sempozyum değerlendirmesinden bahsetmeliyim. Elif Fırat, bu sayı için 27-28 Ekim 2022 tarihlerinde Giresun Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen "*Uluslararası İnsan, Din ve Erdemlilik Sempozyumu*" na dair izlenimleri ve yorumlarını içeren bir değerlendirme yazısı kaleme aldı.

Son olarak bu sayının teşekkülünde emeği geçenlere teşekkür etmem gerekir. Öncelikle makaleleri ile *idrak*'in Aralık 2022 sayısını oluşturan yazarlarımıza, ardından bu makalelerin yayımlanma süreçlerinin olmazsa olmazı sayı hakemlerimize ve ayrıca yayın kurulundaki hocalarımıza teşekkür ediyoruz. Dergideki süreçleri yürüten tüm ekibe, editör yardımcımıza, alan editörlerimize, yazım editörlerimize, son okuyucularımıza, dil editörlerimize ve dergiye son şeklini veren mizanpaj editörümüze şükranlarımı sunuyorum. Emekleri için sağ olsunlar. Şunu bir kez daha idrak ettik ki iyi bir ekip olmaksızın makale süreçlerinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesi mümkün değildir. Birlikte çalışmaya devam edeceğiz.

Güçlü bir idrakin taliplileri olmak temennisiyle...

15 Aralık 2022

Doç. Dr. Mustafa Çakmak